

Miquel de Palol

Escriptor. Publica 'Copèrnic'

Miquel de Palol torna amb 'Copèrnic' (Proa, 2021), sàtira ambientada en una Catalunya desinflada i cínica que proposa una mirada incòmoda als fonaments trontolladissos de la parella madura. Ho fa a partir de l'aparició d'un gra al clatell del protagonista que es va fent gros i acaba desenvolupant una personalitat pròpia

MANOLO GARCÍA

“Les lletres catalanes estan en fallida profunda”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

L'any que ve farà mig segle de la publicació del seu primer llibre de poemes, *Lotus*. Què ha canviat entre llavors i ara, al sector editorial?

Hi ha una gran diferència. Als anys 70 els editors procedien del món de la cultura, normalment eren universitaris amb un projecte lligat a la ideologia política, social i artística. Pretenien ser líders d'opinió literària, i encara que el que els portessin no encaixés en la seva línia editorial, et remetien a un altre lloc on, si el llibre estava bé, t'acabaven publicant. Aquesta idea està completament petada. L'únic xip que els editors tenen al cap actualment és: ¿el vendrem o no el vendrem, aquest llibre? No importen ni la forma, ni la ideologia, ni l'ambició. No és només un problema dels grans grups. Els nous editors comencen bé però ràpidament cauen en aquest vici. Les editorials han de ser rendibles. Jo no preconitzo la ruïna de ningú, el mal ve quan aquesta condició es converteix en

l'únic objectiu. Soc dels que pensen que l'objectiu hauria de ser publicar bons llibres, i això no passa.

Aquests dies s'ha parlat de la poca atenció que reben els autors sèniors de les lletres catalanes. Quina és la seva opinió?

És un element més de la fallida profunda en què estan les lletres catalanes. Tenim un problema mortal de prescripció i recepció literària. No tenim una societat dotada de prescriptors de referència que permetin establir categories que després serveixin per a la discussió. La literatura catalana és un quarto fosc on s'hi val tot. I és ple de focs d'encenalls. Ara surt això o allò i al cap de dos dies ha desaparegut. Els que tenim la mala idea d'anar escrivint un llibre rere l'altre ens sentim no com una espècie protegida, sinó fins i tot nociva, que s'ha de fumar. A Espanya, que critiquem tant des d'aquí, hi ha una cultura literària més refinada i intel·ligent que a

“
ELS
LLIBRES
QUE
T'OBLI-
GUEN A
PENSAR
O QUE SÓN
INCÒMO-
DES ES
REBUTGEN
”

Catalunya, que està envaïda per llibres completament irrelevants.

Deia que un altre problema era de recepció literària.

Vivim un temps en què la gent no es vol complicar la vida. Els llibres que t'obliguen a pensar o que et col·loquen en terrenys incòmodes són rebutjats. Es prefereixen llibres absolutament plans, amb un mínim d'idees, sense exhibicions formals ni aprofundiment en drames ni conflictes i amb una idea obscena dels sentiments. L'autèntica pornografia dels temps actuals és el sentimentalisme.

Què el va portar a interessar-se per la vida d'aquest home madur i a la deriva que és Toni Radiguet, protagonista de *Copèrnic*?

Volia escriure una història de trama molt simple, amb un argument que es pogués condensar, si calia, en tres línies, i a partir d'aquí plantejar-me, en clau satírica, una visió de l'individu actual.

És una visió divertida i alhora desmitificadora, com ha passat en altres llibres seus, des de *L'Àngel d'hora en hora* (Proa, 1995) fins a *Què. estampes d'un dependent filòsof* (Angle, 2017). M'agrada mostrar la diferència entre el que pensem i creiem pensar i el que finalment diem. Hi ha una dialèctica entre la nostra part conscient i la inconscient que és important: no són dues zones perfectament definides, sinó que hi ha una zona comuna on transiten una i altra i que acaba constituint el nucli de la nostra personalitat.

Aquelles paraules inicials de Kierkegaard ho deixen molt clar: “Un no ha de ser enigmàtic per als altres, sinó també per a si mateix”.

Hi ha una anècdota desencadenant, l'aparició d'aquell gra al clatell d'en Toni que anirà creixent i transformant-se, que mostra que l'estabilitat en què, a partir d'un determinat moment de la vida, ens instal·lem, es pot trencar en qualsevol moment.

¿És una novel·la a favor de l'inconformisme i la rebel·lió personal?

Sí. També sobre la impossibilitat de ser un mateix. No som el que creiem que som. A en Toni, aquesta diferència se li hipertrofia a dins mateix i acaba donant lloc a en Copèrnic.

El gra al clatell d'en Toni va creixent i, quan sembla que ha rebotat, en realitat ha fet néixer un segon jo amb fesomia humana, en Copèrnic, que es va apoderant del personatge.

Quan en Toni se sorprèn del que li diu en Copèrnic, prenem consciència d'aquesta escissió del jo que comentava. El cos d'en Toni es va convertint en carrosseria i el cap pensant acaba sent aquella excrescència que li ha sortit. Aquest Copèrnic que ara mana, però, ¿no és l'autèntic Toni Radiguet? Aquesta és una de les preguntes que faig a la novel·la. En Toni ha tingut una vida convencional fins que apareix en Copèrnic, que entre moltes altres coses li crea una crisi matrimonial.

En narrativa, els jocs formals han estat molt presents en la seva literatura des de la primera novel·la, *El jardí dels set crepuscles* (1989). Per què? Quan tenen entitat literària em semblen interessants. Pensa, per exemple, en la recurrència de Dante al número 3 a la *Divina Comèdia*. Va arribar un moment que em vaig adonar que jo també podia jugar amb la irrealitat de l'escriptura. Des de fa uns anys diem que vivim a Matrix, però aquesta idea té antecedents il·lustres. Borges explica que el joc amb punts de vista dins d'altres punts de vista inquieta els lectors perquè els obliga a preguntar-se si viuen en una història narrada. L'escriptura és una metairrealitat dins d'una realitat dubtosa.

¿La presència d'aquest personatge singular que forma part del cos d'en Toni és un homenatge al gènere fantàstic?

No tant com una mirada al gènere utòpic, que sempre m'ha interessat molt. Les utopies han estat importants per a mi perquè són una manera d'estranyar la realitat, per exageració i hipertrofia. D'aquesta manera, les monstruositats dels individus prenen una naturalesa molt més palpable i evident, i arriben més als lectors.◆◆